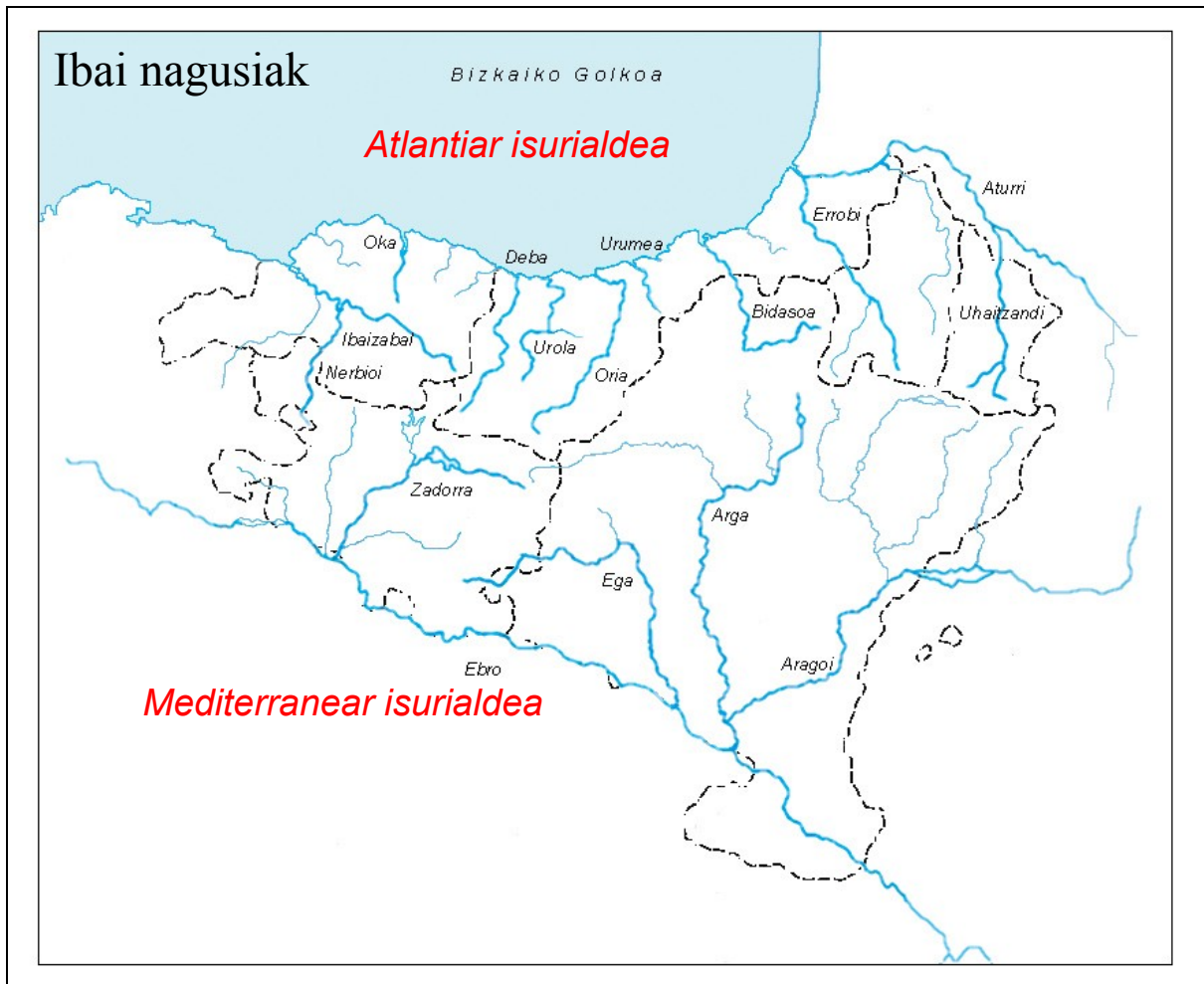

EUSKAL HERRIKO IBAIAK

•Atlantiar isurialdeko ibaiak:

- Laburrak dira, mendiak itsasotik gertu daudelako.
- Ur-etorri berdina dute beti, hau da, ur-kantitate berdintsua urte osoan zehar.
- Aldapa handietatik zehar jaisten dira ibilgu osoan.

•Mediterraneanar isurialdeko ibaiak:

- Luzeak dira, mendietatik Ebrorainoko distantzia handiagoa delako.
- Ur gehien dakarten urtaroak udaberria eta udazkena dira. Udan oso ur gutxi ekartzen dute.
- Aldapa leunagoetatik jaisten dira ia ibilgu osoan.

IBAI BATEN ARROA AZTERTZEKO GIDA

- Ibai nagusiaren izena eta sorlekua (mendia, mendilerroa...) eta ibaiadarrak
- Zein isurialdetakoa den
- Ibaiaren ezaugarriak: luzerak...
- Kanal eta urtegiak, halakorik bada.
- Pasatzen dituen hiri eta herriak
- Uren aprobetxamendua
- Kutsadura: arrazoiak.

EUSKAL HERRIKO ARROAK

Arro edo haran bat: mendi arteko leku behe bat da. Horregatik doaz ibaiak bertatik. Euskal herria oso menditsua denez, arro asko ditu, eta bertatik igarotzen diren ibaien izena dute askotan; Oria arroa, Ibaizabal arroa... Beste batzuetan ez da horrela gertatzen; Baztan, Erronkari, Gernika...

HARANEN EZAUGARRIAK

Kantauri isurialdekoak:

- Laburrak eta estuak.
- Itsasora irekiak.
- Aldapa handiekin.
- V itxurakoak.

Mediterraneo isurialdekoak:

- Zabalak.
- Ebro ibaira irekiak.
- Aldapa gutxi eta lautada zabalekoak.
- U itxurakoak.

KOSTALDEA

Itsasoaren ondoko lurrari deitzen diogu kostalde, itsasalde edo itsasertza. Forma eta osagai desberdinak:

Labarra (amildegia): goitik behera ebakitako itsas bazterra

Lurmuturra: itsasoan barneratzen den lur-zatia.

Delta: urak ekarritako harri, harea eta abarrez ibaien amaieran sartzen den triangelu itxurako lursaila.

Golkoa: Lurrerantz sartzen den itsasoaren aldea.

Badia: golko txikia

Portua: itsasontziei babes emateko kostaldeko zabalguneko gordea.

Irla: alde guztietatik urez inguratua dagoen lur-zatia.

Faroa: itsasargia. Nabigazioa gidatzeko erabiltzen den edozein sistema

Hondartza: itsasertzean hondarrez beteriko lurra.

Istmoa: kontinente edo penintsula bat kontinente batekin lotzen dituen lur-zatia

KLIMA

Urtaroetan zehar eta urte askotan zehar izaten den eguraldiari klima deritzo.

Klima bat aztertzeko; euriei, tenperaturari, haizeei, hezetasunari eta presioari erreparatu behar zaie.

Klimari buruzko informazioa batzen dituzten grafikoei **klimograma** deritze, eta tenperatura eta eurien datuak jasotzen dira

KLIMOGRAMAK AZTERTZEN

Temperaturen grafikoa

1. Paper laukidunaren gainean, elkar gurutzatzen diren bi lerro marrazten dira: horizontala bat eta bertikala bestea. 90°ko angelua eratuz.
2. Lerro bertikalean batez besteko tenperaturak adierazten dira. Horizontalean, berriz, hilabeteak.
3. marrazkiak izango dira

Eurien grafikoa

1. paper laukidunaren gainean bi ardatz marrazten dira. Horizontalean hilabetean jarriko ditugu, eta bertikalean, berriz, euriak.
2. blokeak izango dira

KLIMA MOTAK

Klima ozeanikoa: Neguak ez dira oso hotzak eta udak epelak dira. Urte osoan egiten du euria. Kantauriar isurialdean eta Nafarroako eta Arabako iparraldeko zona batzuetan dago

Klima mediterraneo-kontinental: Neguak hotzak eta udak beroak dira. Euri gutxi. Nafarroa eta Arabako hegoaldean.

Trantsiziozko klima: aurreko bien nahasketa du. Araba eta Nafarroa erdialdean. Euri gutxi eta tenperatura leunak.

Mendiko klima: Neguak oso hotzak eta udak epelak dira. Elurteak izaten dira udazken eta neguan. Nafar eta Iparraldeko Pirinioetan eta Bizkaiko eta Gipuzkoako zona batzuetan (Gorbeia eta Aizkorrin)

Klimak paisaiak baldintzatzen dituen legez etxebizitzak eraikitzeko klima kontuan hartu behar denez Euskal Herrian desberdintasun handiko **etxebizitzak** aurki ditzazkegu.

Itsasaldekoak

Baserriak:

- bi isuriko teilatuak.
- Hegal zabalak
- Batzuetan, goialdea adreiluzkoa eta egurrzko egitura
- atari eta balkoi zabala

Zuberoa eta Nafarroako Pirinioetakoak

- Lau isuriko teilatuak, aldapa handikoak, arbelezkoak.
- Harrizko hormak

Erdialdekoak

- Harrizko etxeak
- Bi isuriko etxeak

Hegoaldekoak

- Materiala: lurra, adreilua eta pezoa.
- Isuri bakarreko teilatua, aldapa gutxikoa

